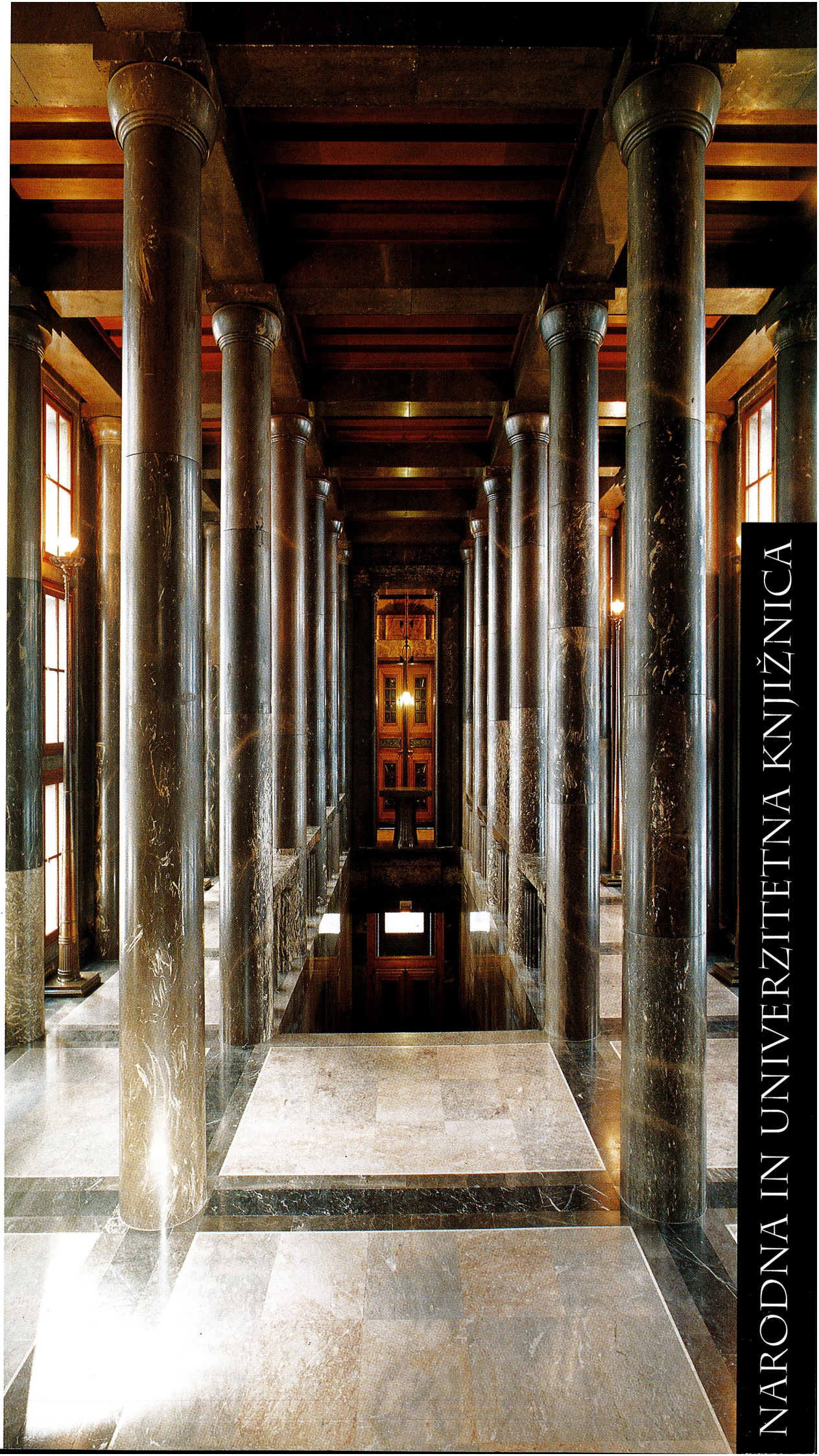

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE -

LJUBLJANA

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

+II 430306

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

januar 2007

920071356

Knjižničarske novice 17(2007)1
ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (01) 2001 174, 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*
Odgovorna urednica: *Barbara Bračič Fabjančič*
Uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*
Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*
Tisk: Tiskarna Littera picta, d.o.o.

Naklada: 400 izvodov. Naročnino, naročila in odpovedi pošiljajte pisno do 15. januarja za tekoče leto na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za »Knjižničarske novice«, Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: icb@nuk.uni-lj.si

ZBDS

PRIPRAVLJEN OSNUTEK PRIPOROČIL ZA DELO V SLOVENSKI MEDKNJIŽNIČNI IZPOSOJI

Obveščamo vas, da je delovna skupina za medknjižnično izposojlo pri ZBDS pripravila "Osnutek priporočil za delo v slovenski medknjižnični izposoji". Najdete ga na spletni strani zveze (<http://www.zbds-zveza.si/>), kjer čaka na vaš kritični pogled, pripombe, dopolnila in predloge.

Naloga delovne skupine, ki se je v Knjižničarskih novicah že predstavila (2005, št. 1, str. 12-14), je bila analiza stanja na področju medknjižnične izposoje doma in v tujini, razmislek o možnem povezovanju in obveščanju sodelujočih v medknjižnični izposoji in usklajitev postopkov medknjižnične izposoje. V letu 2006 naj bi skupina analizirala možnosti za zmanjševanje stroškov medknjižnične izposoje v Sloveniji in pripravila predlog besedila za slovenski pravilnik za medknjižnično izposojlo. Delovna skupina se je sestala sedemkrat, članice pa so delo pogosto usklajevale tudi na daljavo. Zaradi velikih razlik med knjižnicami (različni financerji, različni delovni, kadrovski, finančni pogoji...), skupina ni pripravila pravilnika o medknjižnični izposoji, ampak osnutek priporočil za delo v slovenski medknjižnični izposoji. Osnutek

- vsebuje opis pravnih podlag medknjižnične izposoje;
- opredeljuje medknjižnično izposojlo in njen namen;
- predlaga organizacijo informacij o medknjižnični izposoji v knjižnicah in znotraj slovenskega imenika knjižnic COLIB;

- naniza delovna priporočila knjižnicam izposojevalkam in knjižnicam dobaviteljicam;
- opiše organizacijo mednarodne medknjižnične izposoje v Sloveniji in
- priporoča časovne in cenovne okvire medknjižničnih storitev.

Osnutek je osnova za širšo knjižničarsko razpravo, ki bo, upamo, razrešila odprta postopkovna, pravna in terminološka vprašanja na tem področju.

Vabimo vas, da s svojim znanjem in izkušnjami sooblikujete besedilo. Prosimo, da svoje pripombe in predloge sporočite predsednici delovne skupine na elektronski naslov: tatjana.klarer@knjiznica-celje.si najkasneje do 1. marca 2007. V naslovno vrstico sporočila zapišete: ZBDS-MI MNENJA.

Tatjana Klarer Kramer
predsednica delovne skupine ZBDS-MI
Osrednja knjižnica Celje

SPLOŠNE KNJIŽNICE

KNJIŽNICA OTONA ŽUPANČIČA JE ODPRLA SVOJA VRATA

Petindvajsetletno prizadevanje Knjižnice Otona Župančiča (KOŽ) je obrodilo svoje sadove 21.12.2006 z odprtjem svojih vrat na uradnem naslovu Kersnikova ulica 2. Uporabniški dostop do njenih prostorov je omogočen v podhodu za poslopjem bivše Kavarne Evropa na

križišču Slovenske in Gosposvetske ulice. Prostor današnje KOŽ so v zavesti Ljubljančanov ostali v zavesti kot bivši hipermarket Marcus, ki je tu deloval do sredine devetdesetih let preteklega stoletja. Razprostira se na več kot 5.300 kvadratnih metrih površin, v štirih

nadstropjih. Prenovljena je bila v manj kot osmih mesecih, prenovo je vodil arhitekt Miran Lasič, celostno podobo knjižnice in vizualno zvočno skulpturo je zasnoval slikar Aleksij Kobal.

Slika 1: Knjižnico so otvorili (od leve proti desni): minister za kulturo, dr. Vasko Simoniti, direktorica Knjižnice Otona Župančiča Vilenka Jakac Bizjak, predsednik uprave Mercator Žiga Debeljak, ter župan mestne občine Ljubljana, Zoran Janković (foto: Žare Modlic).

Knjižnica Otona Župančiča je nastala pred petindvajsetimi leti z združevanjem Delavske (ustanovljene leta 1926), Mestne (ustanovljene leta 1911), Pionirske (od leta 1948) in Potujoče knjižnice (kot del Delavske knjižnice od leta 1973). Takratno strukturo bodoče Knjižnice Otona Župančiča je sestavljala uprava, strokovne bibliotekarske enote, oddelki za delo z obiskovalci: enote Delavska knjižnica, Mestna knjižnica, Pionirska knjižnica, posebne in splošne službe. Ta struktura je že predvidevala in vsebovala organizacijsko shemo načrtovane Osrednje SIK Ljubljane (OKL). Prvi korak v to smer je bila

potujoča knjižnica (leta 1973 je bila ustanovljena kot oddelek Delavske knjižnice, na svojo prvo pot je krenila 14. oktobra 1974), kot skupni servis za vso ljubljansko regijo.

Lokacija OKL je bila najprej zamišljena v Knafljevem prehodu, kasneje kot del Cankarjevega doma, ki je bil takrat v gradnji, nato je bilo možnih lokacij še več. V kasnejših letih so se organizacijski strukturi KOŽ pridružile še enote Poljane (naslednica 1968 odprte podružnice Delavske knjižnice, s prenovo stavbe leta 1995 je dobila priložnost, da zaživi kot samostojna enota KOŽ), Kolodvor (deluje od leta 2000 in je

uresničila več kot dvajset let staro zamisel o odprtju čitalnice v bližini železniške postaje) in Nove Poljane (ki deluje od leta 2003).

Nadgraditev te organizacijske strukture Knjižnice je postal podpis pogodbe med lastnikoma prostorov: družino Gregorc in poslovnim sistemom Mercator d.d. (prostore in opremo je Mercator doniral v višini 912 milijonov tolarjev, kar je največja donacija v zgodovini podjetja.), ter na drugi strani ustanoviteljico KOŽ Mestno občino Ljubljana o preureditvi prostorov stavbe bivšega hipermarketa

Marcus za potrebe Knjižnice Otona Župančiča.

Prva je svoja vrata, januarja 2006, zaprla enota Delavska knjižnica, ki je do tedaj delovala v pritličju prostorov sedanjega KOŽ, kamor se je leta 2003 preselila iz uničenih prostorov v Delavskem domu. Novembra 2006 sta s svojim delovanjem v starih prostorih prenehali tudi ostali dve enoti - tako Pionirska kakor tudi Mestna knjižnica. Potujoča knjižnica se je v prostore na Kersnikovo preselila po odprtju Knjižnice, decembra 2006.

Slika 2: Otvoritev je potekala v prehodu med Slovensko in Gosposvetsko ulico (foto: Žare Modlic).

V novih prostorih Knjižnica posluje v štirih uporabniških nadstropjih:

- **kletni prostori** so namenjeni Mediateki z vsem zanimivim s področja glasbe, filma, zabave, stripovske in ostalih mladinskih subkultur, počivanju, samostojnemu poslušanju glasbe in gledanju filmov,
- **pritličje** je namenjeno leposlovju, kakor tudi časopisnemu in

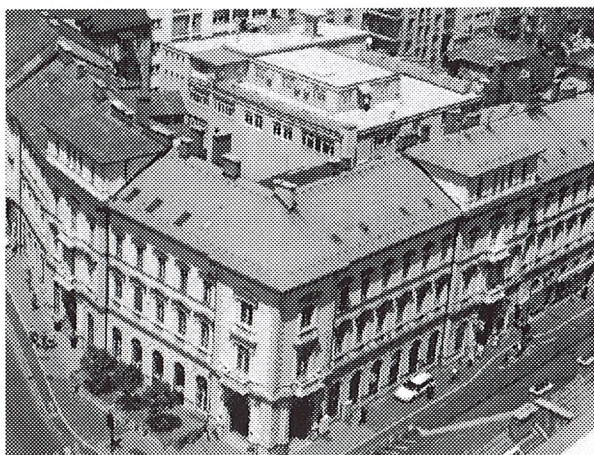
vseobčemu prijetnemu čitanju in seveda izposoji, tu deluje tudi servis Borza dela,

- **prvo nadstropje** obsega strokovno znanje v knjižničnem gradivu, tam potekajo organizirana izobraževanja v računalniški učilnici, ali samostojno izobraževanje s pomočjo servisa Središče za samostojno učenje ali Borze znanja,

- v **drugem nadstropju** pridejo na svoj račun mladi in najmlajši (a ne le po starosti, pač pa tudi po srcu!), posebnosti so kotiček za bibliopedagoške in lutkovne dejavnosti, dva akvarija, lebdeči "Župančičevi mehurčki" na zrcalnih stebrov, itd.
- Omeniti pa je potrebno še **tretje nadstropje** z večnamensko dvorano, ter artoteko in razstavne prostore, kjer se bo dogajalo veliko kulturnega, pa tudi izobraževalnega.

Kasneje bosta v kletnih prostorih urejena še glasbeni in snemalni studio za nadobudne glasbenike, s pomočjo novega portala KOŽ (www.koz.si) pa tudi možnost uporabe študijskih celic, študijskih sob, sistema za samokopiranje, skeniranje in tiskanje, pa samostojno rezerviranje računalnikov, brezplačno brezžično surfanje po internetu, uporaba cyber-caffēja, itd.

V sodelovanju z Mestnim muzejem se načrtuje tudi Župančičeva soba kot muzejski del knjižnice z originalno postavitvijo dveh Župančičevih sob in njegovih osebnih predmetov.

Slika 3: Pogled na KOŽ iz zraka
(foto: Arhiv KOŽ)

Kot je bilo omenjeno je v okviru Knjižnice Otona Župančiča svoje prostore dobila tudi Potujoča knjižnica, ki skrbi za potrebe celotne Ljubljane in

njene okolice, posebno pa bo to vidno sredi leta 2007, ko bomo dobili novi bibliobus!

Pod okriljem KOŽ še vedno uspešno delujejo enote Poljane, Kolodvor, kakor tudi Nove Poljane. Te enote delujejo neprekinjeno, kljub množičnim selitvam kožovcev v prostore nove KOŽ.

Skratka, lahko bi dejali, da s svojo ponudbo tako zadovoljujemo najrazličnejše uporabniške potrebe:

- **multimedijska postavitve gradiva** zaradi pojava vedno novih vrst gradiva,
- **ponudba digitalnih vsebin** s pomočjo portalske tehnologije,
- uvajanje **naprednih informacijsko komunikacijskih tehnologij** v obliki možnosti samostojne uporabe knjižničnih storitev,
- **sodelovanje z drugimi kulturnimi ustanovami** na lokalnem, regionalnem in mednarodnem nivoju,
- **ustanavljanje servisov** za uporabnike,
- funkcionalno **zagotavljanje enakih možnosti za uporabnike s posebnimi potrebami**,
- z organizacijo izobraževanj, predavanj, razstav, literarnih dogodkov, raznovrstnih delavnic, potopisnih večerov, filmskih projekcij in okroglih miz za odrasle, mladino in otroke **uveljavljamo knjižnico kot nosilko vseživljenjskega izobraževanja**, ter
- navsezadnje Knjižnica Otona Župančiča deluje kot **prostor za preživljanje prostega časa, za zabavo in druženje**.

Vabljeni v naše nove prostore, kakor tudi na spletno mesto www.koz.si!

Aleš Klemen
Knjižnica Otona Župančiča

RAZKOŠJE SPLOŠNIH KNJIŽNIC

Vsak Slovenec ima v splošni knjižnici 4,2 enoti knjižničnega gradiva, sedež si deli s 386 drugimi prebivalci, računalnik z internetom pa z 2.346 prebivalci. Knjižnico lahko obišče vsak dan v družbi 29.948 obiskovalcev 336 izposojevališč in prispeva k 80.660 enotam izposojenega gradiva v enem dnevu toliko, da si na leto izposodi 12 enot knjižničnega gradiva. Dan si lahko popestri z udeležbo na kateri izmed 51 prireditvev. Za vse to prispeva letno 4.841 SIT. Te možnosti izkorišča leta 2005 25,72% Slovencev.

Razvojni izzivi za napredek

Dodatno vrednost življenja naj bi knjižnice zagotovile vsaj 40% prebivalcem. Za to razkošje morajo razviti standardne pogoje dela do leta 2013 in se posvetiti razvojnim izzivom: "GENERACIJA + " (informacijsko opismenjevanje starejših) - "SLOVENIJA BERE" (8. september, mednarodni dan pismenosti traja celo leto) - "ŽIVETI ZA MEJO" (Slovenci zunaj matične domovine) - "IMAM DOBRO SOSEDO, KNJIŽNICO" (razvoj knjižnične mreže) - "DRUGAČNO V SPLOŠNEM" (knjižnične storitve za ciljne skupine) - "KNJIŽNICA NA OBISKU" (elektronske storitve).

1. Značilni kazalci knjižnične dejavnosti

Dostopnost knjižnične dejavnosti (1990: nepopolno 2004 - 2005)

- Mreža izposojevališč in postajališč potujoče knjižnice; %: 49 - 58,43,
- Odprtost; sekund na prebivalca: 564 - 611 - 586,
- Prostor; m² na 1000 prebivalcev: 23 - 38 - 41,
- Čitalniški sedeži; na 1000 prebivalcev: 1,6 - 2,5 - 2,6,
- Dostop do interneta; računalniki na 1000 prebivalcev: 0,34 - 0,43,

- Računalniki za uporabnike; na 1000 prebivalcev: 0,47 - 0,52,
- Knjižnično gradivo; enot na 1.000 prebivalcev: 2658 - 4.204 - 4.287,
- Knjižnično gradivo za mladino; enot na 1000 mladih prebivalcev: 7.867 - 7.831,
- Nekonjižno gradivo; na prebivalca: 0,15 - 0,26 - 0,27,
- Dostopnost knjižnične zbirke; lokalni računalniški katalog; %: 89 - 88,
- Dostopnost knjižnične zbirke; prosti pristop, %: 85 - 85,
- Prirast knjižničnega gradiva; enot na 1000 prebivalcev: 155 - 233 - 252,
- Prirast knjig za mladino; enot na 1000 mladih prebivalcev: 436 - 480,
- Prirast nekonjižnega gradiva; enot na 1000 prebivalcev: 23,28 - 28,52,
- Strokovni (redni) knjižničarski delavci; delavci na 1000 prebivalcev: 0,22 - 0,38 - 0,38.

Glej grafikon1!

Uporaba knjižnic (1990 - 2004 - 2005)

- Člani na 1000 prebivalcev: 159 (od tega 69 mladih do 15. leta starosti - 266 (od tega 75 mladih) - 257 (od tega 73 mladih),
- Obisk na prebivalca: 1,7 - 4,44 - 4,45,
- Obisk na uro odprtosti knjižnice: 11 - 26 - 27,
- Izposoja knjižnične zbirke, obrat: 1,51 - 2,84 - 2,79,
- Izposoja gradiva na člana: 25 - 44,83 - 46,48,
- Izposoja gradiva na dom na obiskovalca: 2 - 2,3 - 2,5,
- Izposoja gradiva na prebivalca: 4 - 11,93 - 11,96,
- Izposoja leposlovja: 53,59% - 53,70%,
- Izposoja gradiva na knjižničarja: 14.750 - 31.342 - 30.691,
- Izposoja gradiva na zaposlenega: 12.153 - 24.551 - 23.012,
- Izposoja gradiva na uro odprtosti knjižnice: 26 - 70 - 73,

- Prireditve na izposojevališče: 22 - 40 - 45,
- Obisk prireditve: 31- 35 - 35.

Glej grafikon 2!

Stroški knjižnične dejavnosti (2004 – 2005)

- Delovanje knjižnice: 4.336 SIT na prebivalca – 4.841 SIT,
- Delovanje knjižnice: 16.292 SIT na člana - 18.816 SIT,
- Obisk: 977 SIT na obiskovalca - 1.085 SIT,
- Izposoja gradiva: 363 SIT na izposojeno enoto knjižničnega gradiva - 405 SIT,
- Nakup gradiva: 4.318 SIT povprečna cena kupljene enote knjižničnega gradiva,
- Nakup gradiva: 820 SIT na prebivalca - 897 SIT,
- Plače: 2.298 SIT na prebivalca - 2.667 SIT,
- Izobraževanje knjižničnih delavcev: 39 SIT - 41 SIT na prebivalca ali 79.233 na knjižničnega delavca.

2. Izposojevališča v razvidu 2005

V skladu z minimalnimi določili Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe 61 osrednjih knjižnic opravlja knjižnično dejavnost na svojem območju s srednje razvitimi pogoji. Med 229 krajevnimi knjižnicami je 173 srednje razvitih, 56 nerazvitih, med 12 bibliobusi je 6 razvitih in 6 srednje razvitih, med 76 postajališči premičnih zbirk pa je 26 razvitih, 38 srednje razvitih in 12 nerazvitih.

Razvitost izposojevališč (Primerjava z razvidom 2002)

317 izposojevališč (leto 2002 > 311):

Razvita: 32 (leto 2002 > 9)

Srednje razvita: 217 (leto 2002 > 195)

Nerazvita: 68 (leto 2002 > 107)

2.1 Osrednje območne knjižnice (prebivalci območja osrednje knjižnice)

10 osrednjih območnih knjižnic: vse srednje razvite.

Izpolnjevanje določil Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe:

- 7 knjižnic opravlja naloge 2. in 16. člena Zakona o knjižničarstvu 100%. (3 ne opravljajo po ene naloge: Kranj, Nova Gorica iz 16. člena, Maribor iz 2. člena);
- V 5. knjižnicah imajo vsi strokovni delavci bibliotekarski izpit. (Pogoj ne dosegajo: Celje, Koper, Lj. Center, Murska Sobota, Nova Gorica);
- 6 knjižnic dosega določilo števila strokovnih delavcev 100%. (Pogoja ne dosegajo: Murska Sobota, Novo mesto, Ptuj, Ravne);
- 4 knjižnice so dosegle 100% predpisan dodatni prirast knjižničnega gradiva za izvajanje območnih nalog. (Pogoja niso dosegle: Celje 8%, Koper 26%, Lj. Center 20%, Maribor 62%, Murska Sobota in Nova Gorica 0%);
- 5 knjižnic dosega določilo o številu enot neknjižnega gradiva v zbirki 100%. (Ne dosegajo: Koper, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Ptuj);
- 4 knjižnice dosegajo določila za prostor in opremo 100%. (Čitalniški sedeži manjkajo Celju, Kranju, Ptuj, prostor Mariboru, Murski Soboti in Novemu mestu pa oprema).

Izpolnjevanje nalog osrednjih območnih knjižnic po podatkih za statistiko (2005)

Po 27. členu ZKnj:

- zagotavljanje povečanega in zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in informacij: 10 osrednjih območnih knjižnic,
- nudenje strokovne pomoči vsem knjižnicam s svojega območja: 10 osrednjih območnih knjižnic,
- koordiniranje zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva za svoje območje: 10 osrednjih območnih knjižnic;

- usmerjanje izločenega knjižničnega gradiva s svojega območja: 10 osrednjih območnih knjižnic.

a) Strokovna pomoč:

- število storitev: 4 knjižnice 78 storitev (od 2 do 32),
- število opravljenih ur: 8 knjižnic 4.247 ur (od 2 do 1040 ur),
- število knjižnic, deležnih storitev: 8 knjižnic za 165 knjižnic (od 3 do 108 knjižnic),
- število uporabnikov: 5 knjižnic za 255 uporabnikov (od 5 do 150).

b) Koordinacija domoznanske dejavnosti:

- število storitev: 4 knjižnice 52 storitev (od 10 do 16),
- število opravljenih ur: 8 knjižnic 3.168 ur (od 105 do 870 ur),
- število knjižnic: 7 knjižnic za 51 knjižnic (od 3 do 23 knjižnic),
- število uporabnikov: 6 knjižnic za 59 uporabnikov (od 1 do 31 uporabnikov),
- število obdelanih enot domoznanskega gradiva: 8 knjižnic skupaj 15.865 enot (od 26 do 8.329 enot).

c) Informacijska dejavnost pri zagotavljanju dostopnosti zahtevnejšega gradiva in informacij:

- število svetovalnih storitev: 3 knjižnice 135 storitev (od 22 do 86),
- število opravljenih ur: 5 knjižnic 2.377 ur (od 11 do 1040 ur),
- število knjižnic: 6 knjižnic za 42 knjižnic (od 3 do 22 knjižnic),
- število uporabnikov: 4 knjižnice 44 uporabnikov (od 2 do 22),
- odstotek članov iz območij drugih osrednjih knjižnic: člane ima 10 knjižnic, vsaka v povprečju 18,8% (od 2% do 50 %),
- odstotek izposojenih enot članom iz območij drugih osrednjih knjižnic: 7 knjižnic, vsaka v povprečju 18,35% (od 2% do 26,14%).

2.2 Osrednje knjižnice (prebivalci območja osrednje knjižnice)

51 osrednjih knjižnic: vse srednje razvite.

2.3 Krajevne knjižnice (prebivalci kraja)

61 upravnih enot ima 229 krajevnih knjižnic (leto 2002 > 225 krajevnih knjižnic). Med temi je 168 krajevnih knjižnic, enot osrednjih knjižnic. 23 med njimi deluje za manj kot 1.500 prebivalcev. Med krajevne je uvrščenih tudi 61 osrednjih knjižnic, ker delujejo kot krajevna izposojevališča:

- 173 srednje razvitih (leta 2002 > 171),
- 56 nerazvitih (leta 2002 > 54).

2.4 Bibliobusi

12 bibliobusov (leta 2002 > 10) ima sedež pri 12 osrednjih knjižnicah (delujejo pa na območju 22 osrednjih knjižnic):

- 6 razvitih (leta 2002 > 4),
- 6 srednje razvitih (leta 2002 > 6).

Izpolnjevanje določil Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 2.500 enot knjižničnega gradiva na eni vožnji + 1,5 strokovnega delavca:

- 6 izpolnjujejo oba pogoja 100%; razviti,
- 4 izpolnjujejo pogoj za gradivo 100%; srednje razviti,
- 2 izpolnjujeta oba pogoja manj kot 100%.

2.5 Postajališča pomičnih zbirk

20 osrednjih knjižnic ima skupaj 76 postajališč pomičnih zbirk (statistično poročilo navaja 84, razlika tudi zaradi

drugačne opredelitve izposojevališča za razvid, leta 2002 >76). Posamezne knjižnice imajo različno število postajališč: 1>11, 1>9, 1>8, 2>5, 3>4, 5>3, 3>2, 4>1:

- 26 razvitih (leta 2002 > 9),
- 38 srednje razvitih (leta 2002 >20),
- 12 nerazvitih (leta 2002 >47).

Lokacija postajališč:

51 postajališč je označenih kot krajevno izposojevališče (prebivalci kraja), 10 postajališč je našlo mesto v šolah, od tega je 1 postajališče samostojno, splošno dostopno, 3 delujejo za potrebe osnovne šole, 6 pa delujejo za splošne in šolske potrebe, 8 postajališč je v domovih za starejše občane (prebivalci organizacije), 4 postajališča v tovarnah oziroma organizacijah (3 za prebivalce organizacije, 1 združeno s prebivalci kraja), 2 postajališči v vzgojnih zavodih (prebivalci organizacije), 1 postajališče v bolnici (prebivalci organizacije).

Organizacija postajališča glede na število prebivalcev:

7 osrednjih knjižnic bi morale svojih 9 postajališč premičnih zbirk spremeniti v

krajevno knjižnico; imajo več kot 1500 prebivalcev.

Izpolnjevanje določil Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, 4 krat letno menjavanje zbirke + 250 enot v posamezni zbirki:

26 izposojevališč treh osrednjih knjižnic izpolnjuje oba pogoja 100%; 26 razvitih,

15 izposojevališč izpolnjuje le menjavanje zbirk 100%; 15 srednje razvitih,

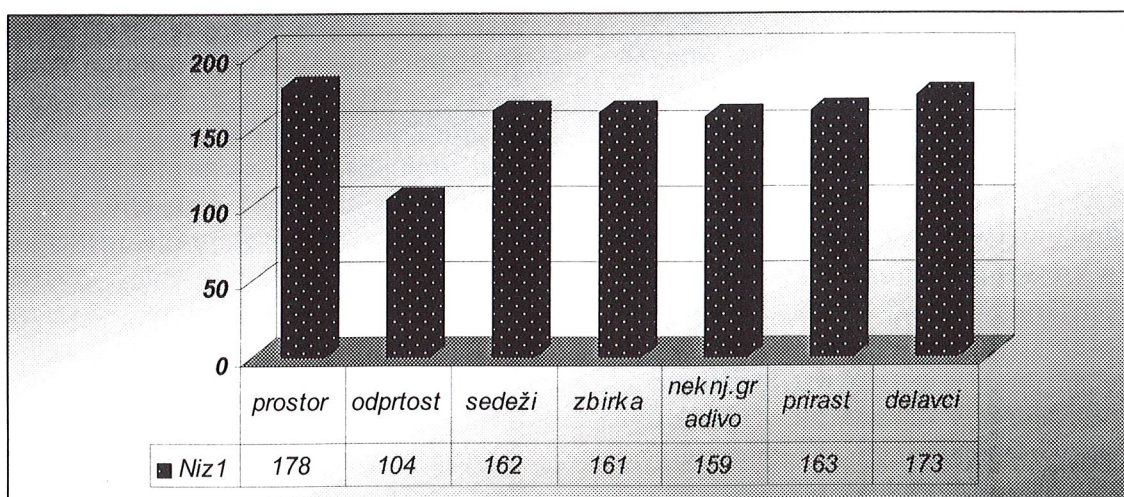
14 izposojevališč izpolnjuje le količino knjig v posamezni zbirki 100%; 14 srednje razvitih,

17 izposojevališč izpolnjuje oba pogoje manj kot 100%; 9 srednje razvitih, 8 nerazvitih,

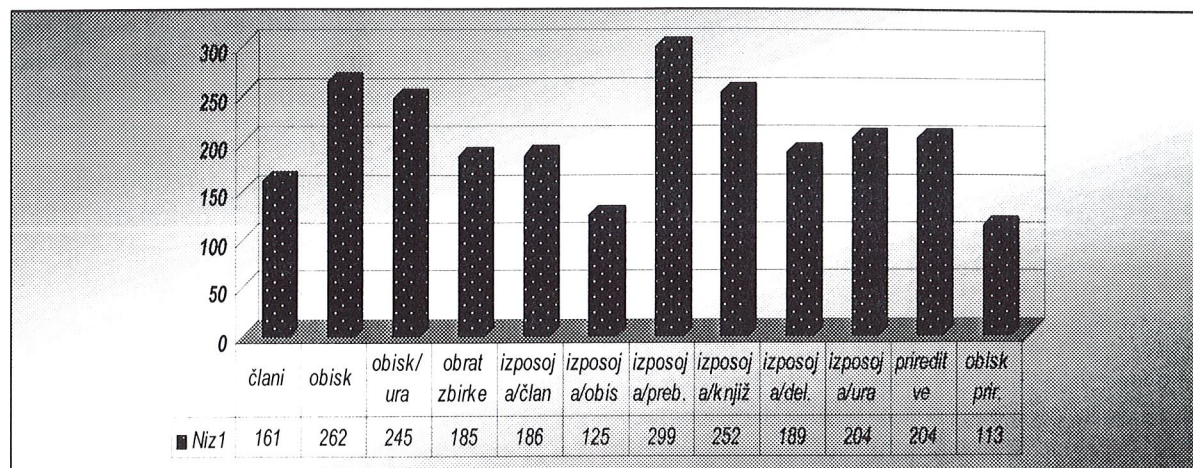
4 izposojevališča ne izpolnjujejo nobenega pogoja; 4 nerazvita.

Med 26 razvitimi postajališči so tri osrednje knjižnice, ki imajo vsa svoja izposojevališča uvrščena kategorijo razvita.

Grafikon 1: Indeks rasti nekaterih značilnih dejavnikov knjižnice v letu 2005 na doseženo povprečje leta 1990

Grafikon 2: Indeks rasti uporabe knjižnice v letu 2005 na doseženo povprečje leta 1990

Uporabljeni viri

- Novljan, S., E. Kodrič-Dačić, B. Karun: Slovenske splošne knjižnice danes: stanje, problemi, razvojne usmeritve. Ljubljana: Center za razvoj knjižnic Narodna in univerzitetna knjižnice, 2006. <http://www.nuk.uni-lj.si/dokumenti/kis/stanje>

- Novljan, S.: Splošne knjižnice. Poročilo za leto 2004. - Ljubljana, Narodna in univerzitetna knjižnica, 2005.

- Novljan, S.: Splošne knjižnice. Poročilo za leto 2005. - Ljubljana, Narodna in univerzitetna knjižnica, 2006.

- Novljan, S.: Splošnoizobraževalne knjižnice v letu 1990. - Ljubljana, Narodna in univerzitetna knjižnica 1991.

- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. - Uradni list RS, 2003, št. 73.

SERVISA ZA SAMOSTOJNO UPORABO KNJIŽNICE - MyPC IN UNIPRINT

Knjižnica Otona Župančiča (KOŽ) je z združitvijo prej ločenih posameznih enot v skupno knjižnico vzpostavila več servisov za samostojno uporabo knjižničnih storitev, tudi v virtualnem okolju. Prva in najbolj obsežna do sedaj sta bila servis za rezervacijo javnih računalnikov z orodjem MyPC, ter sistem za samostojno kopiranje in tiskanje s pomočjo orodja Uniprint. Predpogoj za uporabo servisov je bila možnost identifikacije uporabnika v virtualnem okolju KOŽ. Le-ta je bila uvedena z novim portalskim spletnim mestom knjižnice v obliki registracije, ter posledično prilagajanja vsebin portala uporabnikovim željam in informacijskim potrebam v obliki sistema "Moj Portal".

Silva Novljan
Narodna in univerzitetna knjižnica

Za registracijo je potrebno izpolniti **vsa obvezna polja (označena so z zvezdico):**

- ime,
- priimek,
- številka članske izkaznice (sedemmestno število!)
- geslo, ki ga uporabljate za pošiljanje gradiva v sistemu COBISS

Sledijo polja, ki so potrebna za vašo prijavo na portal KOŽ in sistem MyPC:

- uporabniško ime v obliki **ime.priimek**
- geslo (**biti mora najmanj šestmestno**)
- ponovitev izbranega gesla

Drugi sklop zajema vaše lastne nastavitve: Izberete tip portala, ki vam je najbližji:

- centralni (splošni)
- za mlade
- za otroke

Določite tudi interesna področja (možna je izbira večih).

Možnost je izbrati prejemanje sporočil po elektronski pošti o dogodkih, ki sodijo v sklop interesnih področij, ki ste jih izbrali kot zanimive. V tem primeru je **obvezen vnos naslova vaše elektronske pošte**.

Naredi račun

Ime:	
Priimek:	
E-naslov:	
Številka izkaznice:	
Geslo:	
Uporabniško ime:	
Geslo:	
Ponovite geslo:	

Moje nastavitve

Portal: ☒ Centralni ☐ Za mlade ☐ Za otroke

Interesna področja:

☐	Predavanja
☐	Razstave
☐	Prireditve za otroke
☐	Potopisni večeri
☐	Literarni dogodki
☐	Projekcije, filmi, videi
☐	Delavnice
☐	Okrogle mize (Diskusije)
☐	Izobraževanja
☐	Promocijski dogodki
☐	Tekmovanja
☐	Drugo

elektronske pošte in/ali preko RSS storitve,

- spletno naročanje na organizirana izobraževanja s področja samostojne uporabe elektronskih servisov in virov,
- možnost rezervacije in vpogleda v razpoložljivost javnih računalnikov glede na enoto, oddelek, in tip računalnika knjižnice,
- možnost samopostrežne uporabe multifunkcijskih naprav v knjižnici in
- možnost kreiranja lastnega bloga in hkrati sodelovanje v virtualni skupnosti spletnega mesta KOŽ.

Slika 1: Spletna kontrola s pomočjo vmesnika EZproxy se izvrši na osnovi vnosov v polji "Številka izkaznice" in "Geslo"

Možnost registracije uporabnika na portalu KOŽ je pogojena s tem, da je uporabnik aktivni član knjižnice! Slednje smo realizirali s spletno kontrolo, ki v fazi registracije preko vmesnika EZproxy, preveri ali je uporabnik član knjižnice. Postopek registracije poteka v dveh korakih.

Možnost registracije omogoča enostavno prijavo v sistem "Moj portal". Z njim lahko z enega uporabniškega računa uporabljajo vse spletne storitve portala Knjižnice Otona Župančiča.

Ob registraciji na portalu KOŽ si uporabnik ustvari svoj profil. S tem je omogočeno:

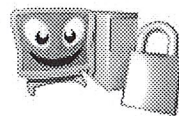
- enostavno upravljanje s spletnimi vsebinami in elektronskimi viri,
- naročanje na novice, dogodke, projekte, odzive medijev na delo knjižnice v lokalni skupnosti preko

MyPC

Vsi javno dostopni računalniki v KOŽ imajo funkcijo e-točke. Uporaba e-točke KOŽ je za člane Knjižnice brezplačna, ostali obiskovalci pa morajo za pol ure uporabe plačati ceno, določeno po ceniku KOŽ za tekoče leto.

Rezervacija e-točk je pogojena s predhodno registracijo na spletno mesto KOŽ. Podprta je s programsko rešitvijo MyPC.

Prijava v sistem MyPC poteka preko vstopne strani¹.

Uporabniško ime	
Geslo	
Login Clear	

Slika 2: Vstopna maska orodja MyPC

¹ Dostopno na URL: <http://www.koz.si/mypc>

Po prijavi v MyPC je potrebno določiti:

- enoto,
- lokacijo v enoti,
- tip računalnika ter
- dan, ko ga želite uporabljati.

Program prikaže seznam vseh računalnikov v izbranem oddelku. Na časovni premici uporabnik nato izbere termin, ko želi uporabljati izbrani računalnik.

Čas uporabe e-točke ter število rezervacij e-točk sta omejena s Pravilnikom o poslovanju KOŽ. Uporabnik prejme 15, 7 in 2 minuti pred potekom rezervacije računalnika obvestilo o času, ki ga ima še na voljo, ter opozorilo, da je potrebno podatke shranjevati na zunanji pomnilniški medij. Če član 10 minut po začetku rezervacije

računalnika ne začne uporabljati, rezervacija poteče in računalnik je prost za naslednjega uporabnika.

Uporaba javnih računalnikov oz. e-točk v KOŽ je prilagojena glede na pogoje uporabe storitev posameznih servisov in oddelkov (Borza dela, Središče za samostojno učenje, Središče za mlade, Mediateka, Strokovni oddelek, Šahovski kotiček in Čitalnica), ter ni enotna za vse javne računalnike.

Glede na namen in razpoložljivost posamezne e-točke je določena politika uporabe, ki je razvidna tudi iz preglednice 1.

Preglednica 1: Specifikacija lokacij z javnimi računalniki

lokacija	način rezervacije	čas uporabe	tiskanje
Mediateka (klet)	sistem MyPC	1 ^h + 1 ^h	sistem Uniprint
Borza dela (pritličje)	pri vodji servisa	2 ^h + 2 ^h	na lokalnem tiskalniku ²
Središče za mlade (pritličje)	sistem MyPC	2 ^h + 2 ^h	sistem Uniprint
Šahovski kotiček (1. nadstropje)	sistem MyPC	2 ^h + 2 ^h	sistem Uniprint
Središče za samostojno učenje (1. nadstropje)	pri vodji servisa	2 ^h + 2 ^h	Sistem Uniprint
Oddelek za otroke in mladino (2. nadstropje)	pri informatorju	2 ^h + 2 ^h	sistem Uniprint
Strokovni oddelek (1. nadstropje)	sistem MyPC	1 ^h + 1 ^h	Sistem Uniprint

² Brezplačno tiskanje je omogočeno le za sledeče dokumente: prošnje za delo, življenjepise, prijave na delovna mesta, ponudbe delovnih mest, zahvalna pisma. Tiskanje drugih vsebin se obračunava po veljavnem ceniku KOŽ.

Tipi računalnikov e-točk se razlikujejo glede na potrebe uporabnikov, le-ti se lahko odločajo med tremi tipi računalnikov:

- osnovni računalniki: primeren za delo z dokumenti in brskanje po internetu!,
- napredni računalniki: primeren za delo z dokumenti, brskanje po internetu in delo z multimedijo in
- napredni-plus računalniki: primeren za delo z dokumenti, brskanje po internetu, delo z multimedijo in za samostojno učenje!.

Z rezervacijo javnih računalnikov preko spletnega mesta KOŽ uporabnikom omogočamo, da si delo na računalniku prilagodijo glede na razpoložljiv čas ko niso doma, predčasno lahko preverijo razpoložljivost javnih računalnikov in si vnaprej rezervirajo najustreznejši tip računalnika glede na delo, ki ga nameravajo opravljati v prostorih KOŽ-a.

Za nemoteno uporabo in rezervacijo javnega računalnika v KOŽ je potrebno biti član Knjižnice, opraviti registracijo na portalu KOŽ, kar omogoča pridobitev ustreznega uporabniškega računa in gesla, aktiven uporabniški račun (30 minut po registraciji na portalu KOŽ) in poznavanje pogojev uporabe in navodil za rezervacijo in uporabo javnih računalnikov.

Uporabniki imajo možnost izvesti postopek registracije:

- preko spleta na portalu KOŽ,
- preko info terminalov v prostorih KOŽ s pomočjo vodje servisa Središče za mlade, v primeru njene odsotnosti pa tudi s pomočjo informatorjev na splošnih informacijah (prilicje), informatorjev na oddelku za strokovno gradivo ter zaposlenih v servisih Borza dela in Središču za samostojno učenje.

Omogočena je le ena hkratna aktivna rezervacija posameznega računalnika, ter predhodna rezervacija določenega računalnika do sedem dni vnaprej.

Uniprint

Tiskanje in fotokopiranje dokumentov na e-točkah je podprto s programsko rešitvijo Uniprint. Član knjižnice, ki je že registriran, mora svoj uporabniški račun predhodno napolniti za določeno vsoto denarja. Znesek denarja, ki je vezan na uporabniški račun, lahko član uporablja brez časovne omejitve. Polnjenje računa poteka pri glavnem pultu v pritličju. Programska rešitev omogoča, da se tiskanje opravi s predhodno prijavo z lastnim uporabniškim imenom in geslom na določenem multifunkcijskem tiskalniku, kar pomeni, da je omogočena registriranim uporabnikom portala KOŽ.

Slika 3: Multifunkcijska naprava HP CLJ 4730MFP, ki omogoča samostojno uporabo storitev kopiranja in tiskanja, pogojenih z uporabniško registracijo (foto: Arhiv KOŽ).

S tem se preprečuje nekontrolirano izrabo storitev tiskanja, ter hkrati omogoča strojno podprto spremljanje uporabe tiskalnikov in posledično statistično spremljanje tiskalniških poslov, ter izdelavo različnih analiz. To velja tudi za storitev fotokopiranja.

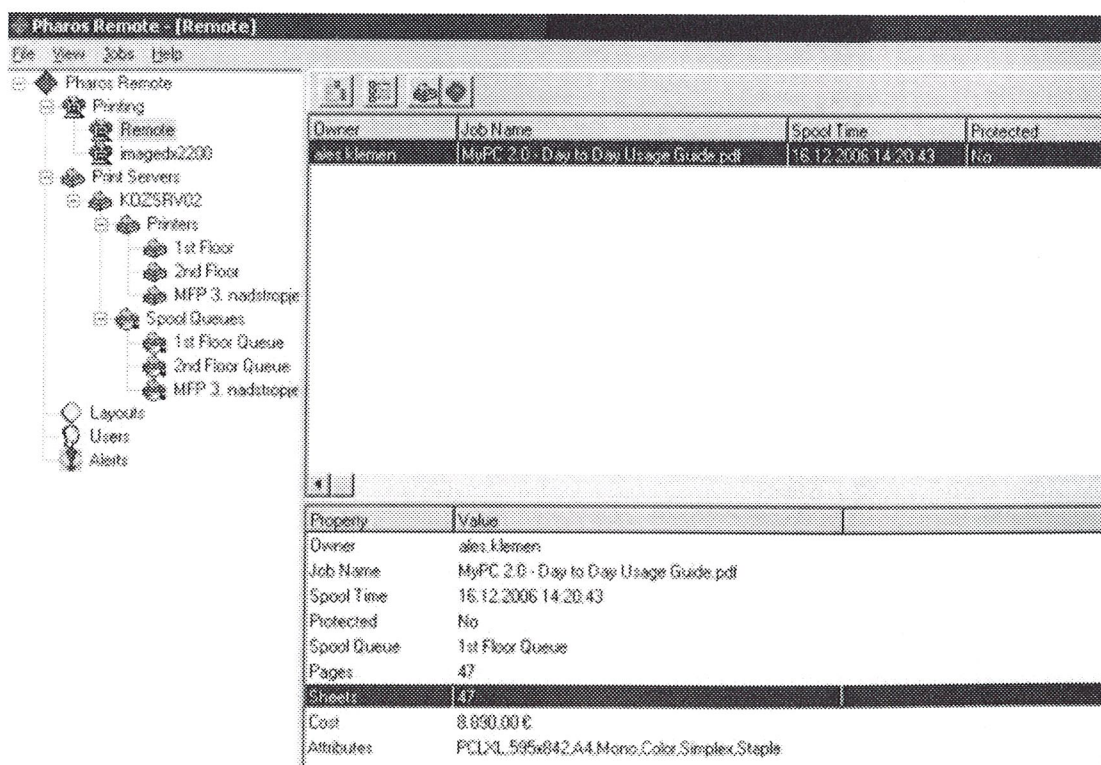
Postopek tiskanja s pomočjo javnih računalnikov KOŽ je omogočen na sledeč način:

- s klikom "natisni" v dokumentu, ki ga želi natisniti, čemur sledi
- prijava v uporabniški račun na multifunkcijski napravi.

Podrobnejši postopek uporabe storitve je uporabnikom podan v navodilih za tiskanje in fotokopiranje na multifunkcijskih napravah dostopen v pdf obliki na portalu KOŽ ali v tiskani obliki neposredno pri multifunkcijskih napravah.

Storitev tiskanja in fotokopiranja se zaračunava po veljavnem ceniku KOŽ. Sistem UNIPRINT samodejno zazna ali je tisk črno-bel ali barvni. Glede na to, sistem UNIPRINT samodejno izbere ustrezno postavko iz veljavnega cenika KOŽ. V kolikor uporabnik ne želi barvnega tiska, mora to izbrati v nastavitvah za tiskanje v samem računalniku.

Uporabniku ni potrebno izvršiti prijave na multifunkcijski napravi za vsak dokument posebej, ki ga želi natisniti, saj to lahko stori šele ob zaključku dela in z enkratno prijavo natisne vse dokumente, ki so vezani na njegovo uporabniško ime.

Slika 4: Orodje Pharos Remote služi za administriranje uporabniških računov za potrebe sistema Uniprint (polnjenje računa, pregled izvedenih tiskalniških poslov, izdelavo poročil in statistik uporabe,...).

Uvajanje storitev samostojne uporabe knjižničnih storitev je korak k razbremenitvi knjižničarjev z rutinskimi opravili, ki jih uporabniki z ustreznim predhodnim znanjem uporabljajo lažje in hitreje. Zato so te storitve podprte tudi s permanentnim izobraževanjem uporabnikov, kakor tudi zaposlenih, seveda pa bomo za nadaljnjo, uporabnikom prijaznejšo knjižnico, uvajali vedno nove podobne storitve.

Oskar Wolf
oskar.wolf@koz.si ,
Aleš Klemen
ales.klemen@koz.si
Knjižnica Otona Župančiča

RESOLUCIJA IBBY 2006

Mednarodna zveza za mladinsko književnost, IBBY, je v letu 2006 med svojimi člani – več kot sedemdesetimi nacionalnimi sekcijami – izvedla obsežno anketo o dajatvah na knjige in material, potreben za stvaritev knjig; v njej je sodelovala tudi Slovenska sekcija IBBY, ki deluje pri Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani.

Na podlagi zbranih podatkov je IBBY na Generalni skupščini, ki je potekala v okviru 30. kongresa, soglasno sprejela resolucijo, ki jo je naslovil na UNESCO:

RESOLUCIJA IBBY 2006

Glede na zapisane cilje organizacije UNESCO:

- *promoviranje prostega pretoka vseh oblik izražanja;*
- *povečevanje dostopnosti knjig za vse;*
- *razvoj založništva v vseh narodih;*

in glede na to, da se UNESCO zaveda, da davčna zakonodaja držav članic pogosto predstavlja prepreko pri doseganju teh ciljev;

in glede na dejstvo, da številne države članice organizacije UNESCO še naprej določajo dajatve na uvoz in izvoz knjig, na material, potreben za njihovo stvaritev ter prek davka na dodano vrednost obdavčujejo uporabnike knjig;

in glede na posebno skrb, ki jo IBBY namenja mladinskim knjigam in otrokovi pravici, da postane bralec;

se IBBY obrača na članice organizacije UNESCO, naj:

- *ukinejo dajatve za uvoz in izvoz knjig;*
- *prenehajo za potrebe obdavčenja enačiti ilustrirane knjige z igračami;*
- *ukinejo uvozne dajatve na material, potreben za stvaritev in produkcijo knjig;*
- *zmanjšajo ali ukinejo davek na dodano vrednost na knjige in/ali material, uporabljen v njihovi stvaritvi.*

Zgornjo resolucijo je predsednica IBBY, Patricia Aldana, naslovila na generalnega direktorja UNESCO, gospoda Koichira Matsuura, in ga prosila, naj jo UNESCO posreduje svojim članicam.

Jakob J. Kenda
predsednik Slovenske sekcije IBBY

IZOBRAŽEVANJE

NOVOSTI V IZOBRAŽEVALNEM PROGRAMU NUK V LETU 2007

Bibliotekarski izobraževalni center NUK (BIC) bo tudi v letu 2007 organiziral in izvajal različne oblike izobraževanja knjižničnih delavcev, uporabnikov knjižnic in založnikov; bibliotekarske izpite in postopke pridobivanja strokovnih nazivov. Program izobraževanja 2007 je dostopen na spletni strani NUK (knjižničarji/izobraževanje) na naslovu: <http://www.nuk.uni-lj.si/>.

Knjižnični delavci se lahko udeležijo izobraževanja za začetnike v stroki, permanentnega izobraževanja ter izobraževanja za delo v sistemu vzajemne katalogizacije. Del programa bo izveden v prostorih NUK na Turjaški 1 (računalniška učilnica), nekatere izobraževalne oblike pa v učilnici na Leskoškovi 12.

Radi bi vas opozorili na nekaj novosti v izobraževalnem programu, predvsem v izobraževanju za začetnike v stroki in permanentnem izobraževanju.

• Izobraževanje za začetnike v stroki

Namenjeno je zlasti tistim knjižničnim delavcem, ki niso končali programov formalnega knjižničarskega izobraževanja in ki se usposablajo za delo oziroma se pripravljajo na bibliotekarski izpit. Sklop obsega štiri tečaje, od katerih bomo dva (*Strokovna obdelava knjižničnega gradiva* in *Vaje iz katalogizacije knjižničnega gradiva*) izvajali v enakem obsegu kot v preteklih letih, razširili pa smo vsebine ostalih dveh tečajev v tem sklopu in sicer:

- *Tečaja za začetnike v stroki* (v letu 2007 ga bomo izvedli samo v spomladanskem terminu) in
- *Tečaja za pripravo na bibliotekarski izpit.*

• Permanentno izobraževanje

knjižničarjev je namenjeno stalnemu izobraževanju knjižničnih delavcev; predstavljamo nekaj novosti:

- *Retorika II - kako doseči večjo prepričljivost:* dvodnevna delavnica, ki je nadaljevanje oziroma nadgradnja dosedanjih tečajev o retoriki;
- *Delo z uporabniki s posebnimi potrebami:* delavnica, ki je v letu 2007 namenjena delu s *slepimi in slabovidnimi uporabniki*;
- *Učinkovito referenčno delo v sodobni knjižnici:* nov tečaj, na katerem se udeleženci seznanijo z novostmi in trendi razvoja na področju informacijske oziroma referenčne službe;
- *Inšpekcijski nadzor v knjižnicah,* ki bo vključeval tudi inšpekcijski nadzor nad izvajanjem novega zakona o obveznem izvodu publikacij.

V okviru izobraževanja *Digitalizacija knjižničnega gradiva in izgradnja digitalnih zbirk* smo pripravili naslednje tečaje:

- *Digitalizacija v knjižnicah - izgradnja digitalnih zbirk,*
- *Trajno ohranjanje elektronskih virov informacij: koncepti in metode,*
- *Knjižnice in avtorsko pravo v elektronskem okolju.*

• Izobraževanje za vzajemno

katalogizacijo je usklajeno s programom izobraževanja IZUM.

Udeležba na nekaterih tečajih za vzajemno katalogizacijo, ki jih izvaja NUK, je pogoj za udeležbo na tečajih, ki jih izvaja IZUM.

Preizkusi znanja za pridobitev licence za vzajemno katalogizacijo bodo v letu 2007 potekali po naslednjem terminskem planu:

Termin	Lokacija	Pričetek
26. januar	NUK - računalniška učilnica Turjaška 1, Ljubljana	9.00
23. marec	IZUM – predavalnica 021 Prešernova 17, Maribor	9.00
18. maj	NUK - računalniška učilnica Turjaška 1, Ljubljana	9.00
22. junij	IZUM – predavalnica 021 Prešernova 17, Maribor	9.00
21. september	NUK – računalniška učilnica Turjaška 1, Ljubljana	9.00
23. november	IZUM – predavalnica 021 Prešernova 17, Maribor	9.00

• Bibliotekarski izpiti

Do uveljavitve novega pravilnika o bibliotekarskih izpitih potekajo le-ti še vedno v skladu z določili Samoupravnega sporazuma o pridobivanju kvalifikacij bibliotekarske stroke (Ur. l. SRS št. 30/1980). Kot določa Pravilnik o izdaji dovoljenja za vzajemno katalogizacijo (UL RS št. 127-5324/2004), je bibliotekarski strokovni izpit eden od pogojev za pridobitev licence za vzajemno katalogizacijo.

V letu 2007 bodo strokovni izpiti od **21. maja do 1. junija** ter od **3. do 14. decembra** (v NUK v učilnici na Leskoškovi 12). Seji Izpitne komisije bosta predvidoma 19. aprila oziroma 25. oktobra.

Knjižničnim delavcem, ki se pripravljajo na bibliotekarski izpit, priporočamo udeležbo na tečajih za začetnike v stroki:

- *Tečaj za začetnike v stroki,*
- *Tečaj za pripravo na bibliotekarski izpit,*

- *Strokovna obdelava knjižničnega gradiva* ter
- *Vaje iz katalogizacije knjižnega gradiva.*

Priporočamo tudi udeležbo na naslednjih tečajih, ki jih izvajamo v okviru permanentnega izobraževanja, začetniki v stroki pa lahko na njih pridobijo in poglobijo znanje o nekaterih izpitnih vsebinah:

- *Izgradnja in upravljanje knjižničnih zbirk,*
- *Osnove varovanja in zaščite gradiva,*
- *Inspekcijski nadzor v knjižnicah ter*
- *Značilnosti in opis elektronskih virov.*

Kandidate brez formalne izobrazbe s področja knjižničarstva naj opozorimo še na brezplačne tečaje za uporabnike knjižnic. To so krajši (štiriurni) tečaji, ki potekajo v računalniški učilnici NUK in na katerih se lahko knjižnični delavci

seznanijo z elektronskimi informacijskimi viri.

Priporočamo predvsem obisk tečaja za iskanje po *znanstvenih bibliografijah in citatnih indeksih* ter tečaja za iskanje po *elektronskih časopisih*.

Dodatna pojasnila o izobraževalnem programu NUK in njegovi izvedbi dobite pri vodji izobraževalnega centra mag. Heleni Pečko Mlekuš (tel. 01/200-11-39, elektronski naslov: helena.pecko-mlekus@nuk.uni-lj.si in pri strokovni sodelavki Poloni Marinšek (tel. 01/200-11-60) elektronski naslov: polona.marinsek@nuk.uni-lj.si

Upamo, da boste v programu za leto 2007 našli vsebine, ki vas zanimajo in ki vam bodo koristile pri delu. Vabimo vas, da obiščete spletne strani izobraževanja, kjer so sproti objavljene tudi informacije o morebitnih dodatnih izobraževalnih oblikah in spremembah v programu.

Helena Pečko Mlekuš
Narodna in univerzitetna knjižnica

MEDNARODNA SREČANJA

SESTANEK DELOVNE SKUPINE CENL/FEP ZA ELEKTRONSKE PUBLIKACIJE V NARODNI IN UNIVERZITETNI KNJIŽNICI

Delovna skupina za elektronske publikacije, ki je sestavljena iz predstavnikov Federacije evropskih založnikov (FEP - Federation of European Publishers) in predstavnikov Združenja direktorjev evropskih nacionalnih knjižnic (CENL - The Conference of European National Librarians), je bila ustanovljena leta 1997 (informacije o delu komisije dostopne na: http://www.nlib.ee/cenl/working_groups.php).

Ker zbiranje elektronskih publikacij v evropskih državah še ni bilo zajeto v zakonih o obveznem izvodu, so nastajale vrzeli v nacionalnih zbirkah. Zato je bila naloga komisije, da poišče sprejemljive rešitve za založnike in nacionalne knjižnice, in se tako tudi elektronske publikacije začnejo zbirati kot obvezni izvod.

Komisija je najprej pripravila **Kodeks prakse prostovoljnega depozita**, ki je bil sprejet leta 2000. V številnih evropskih državah so založniki in nacionalne knjižnice v skladu s kodeksom začeli s prostovoljnim depozitom elektronskih publikacij. Po letu 2000 so v posameznih evropskih državah začeli pripravljati nove zakone o obveznem izvodu, ki vključujejo tudi elektronske

publikacije (med drugim tudi v Sloveniji, kjer ga je Državni zbor sprejel konec junija 2006).

Zaradi vedno večjega števila elektronskih publikacij, ki so objavljene samo na spletu, je dobila skupina nalogo, da glede na nove pogoje, ki so se pojavili na tržišču elektronskih publikacij, pripravi nov dokument. Tako je bil pripravljen in nato tudi sprejet **Dogovor o oblikovanju in vzpostavitvi sheme prostovoljnega depozita za elektronske publikacije**. Besedilo v angleškem jeziku (Statement on the Development and Establishment of Voluntary Deposit Schemes for Electronic Publications) je dostopno na spletni strani komisije.

Delovna skupina se sestaja dvakrat letno. Na prvem sestanku spomladi 2006 so sprejeli program za 2006/2007, ki vsebuje naslednja področja:

1. pregled prakse in zakonodaje s področja obveznega izvoda v Evropi;
2. svetovanje na področju zbiranja obveznega izvoda (predlagali so, da poleg francoskega in ruskega prevoda dogovora, izide še španski prevod);
3. izmenjava informacij, ki so skupnega pomena;
4. priprava definicij in dogovorov, ki so v skupnem interesu nacionalnih knjižnic in založnikov.

V skladu s programom so se na tem sestanku dogovorili, da bo jesenski sestanek potekal 19.10.2006 v Ljubljani, naslednji sestanki pa bodo organizirani tudi v ostalih novih članicah Evropske unije.

Na sestanek v Ljubljani so bili vabljeni: Toby Bainton, član izvršnega odbora European Bureau of Library, Information and Documentation Associations (EBLIDA); dr. Miha Kovač – Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo; Irena Brglez – Gospodarska zbornica

Slovenije, Združenje založnikov in knjigotršcev; Tanja Tuma – Društvo založnikov Slovenije in predstavniki NUK. Na dan sestanka se je v Sloveniji začel uporabljati novi Zakon o obveznem izvodu publikacij, ki prvič izrecno vključuje tudi elektronske publikacije.

V prvem delu je Zoran Krstulović predstavil Digitalno knjižnico Slovenije, Tanja Tuma pa je predstavila stanje na področju digitalizacije na slovenskem knjižnem trgu ter mnenja slovenskih založnikov in knjigotršcev.

Vodja delovne skupine Gerard van Trier je predstavil Dogovor o oblikovanju in vzpostavitvi sheme prostovoljnega depozita za elektronske publikacije. Namen dogovora je podati smernice za prostovoljno zbiranje elektronskih publikacij, kjer to še ni urejeno z zakonodajo. Založniki in knjižničarji se strinjajo, da je potrebno zagotoviti arhiviranje in trajno hranjenje ter dostopnost elektronskih publikacij, tudi ko na trgu ne bodo več komercialno zanimive. Nacionalne knjižnice pa so bile prepoznane kot tiste inštitucije, ki so trenutno najustreznejše, da prevzamejo to nalogo. Sicer pa delovna skupina priporoča, da se v posameznem lokalnem okolju dogovor, če je potrebno, ustrezno priredi.

Na začetku dokumenta so podane definicije za kraj izdaje, založnika in publikacijo. Sledi opis vrste nosilcev, ki jih vključuje dogovor: vse ne tiskane publikacije na vseh elektronskih medijih. Obvezni izvod elektronskih publikacij vključuje tudi vsebinski kriterij: vsi proizvodi, katerih namen je bolj zabava kot pa posredovanje informacij, niso predmet obveznega izvoda. V Dogovoru so navedene skupine, za katere se priporoča nacionalnim knjižnicam, da jih ne zbirajo kot obvezni izvod. Dogovor priporoča formate, ki so primerni za zajemanje elektronskih publikacij, čas

zajemanja in število izvodov. V dokumentu so navedeni tudi priporočeni pogoji dostopa do obveznega izvoda in omejevanje dostopa, pa tudi reproduciranje obveznega izvoda tako za osebne potrebe kot tudi za potrebe trajnega ohranjanja gradiva.

V razpravi so predstavniki nemške, angleške, francoske in nizozemske nacionalne knjižnice posredovali dragocene izkušnje, ki jih že imajo na področju zajemanja elektronskih publikacij. Iz posredovanih informacij je bilo razvidno, da je NUK pripravil pravilnik za zajemanje elektronskih publikacij v skladu s smernicami, ki jih imajo ostale evropske nacionalne knjižnice in ki jih tudi že izvajajo v praksi: selektivno zajemanje obveznega izvoda elektronskih publikacij, sodelovanje z založniki, ločevanje arhivskih in živih strani posamezne publikacije...

Toby Bainton je poročal s sestankov, kjer so razpravljali o iniciativah, ki potekajo v EU v okviru programa i2010 Digitalne knjižnice. V Evropi poteka trenutno največ razprav v zvezi z avtorskimi pravicami del-sirot ter odnosi med iniciativami založnikov za digitalizacijo publikacij in knjižničnimi storitvami – online dostopnost gradiva preko knjižnic.

NUK bo začel z zbiranjem elektronskih publikacij objavljenih na spletu predvidoma v začetku leta 2007, ker je pred začetkom zajemanja potrebno zagotoviti kadrovske in tehnične pogoje.

Irena Sešek
Narodna in univerzitetna knjižnica

EVROPSKI KOTIČEK

PROJEKT EUROPAWIKI

Informacijski viri Evropske unije na
vaši dlani

Informacijski specialisti, ki se ukvarjamo s posredovanjem informacij o Evropski uniji, pri svojem vsakdanjem delu utiramo nove in nove poti skozi labirint razpoložljivih informacijskih virov, da bi izpolnili zahteve in pričakovanja naših naročnikov. Sodelovanja med nami so bolj kot ne naključna, omejena na primere, ko naletimo na poizvedbe, ki jim sami nismo kos in se obrnemo po pomoč h kolegom doma ali v tujini.

Priložnost za tesnejše medsebojno sodelovanje se nam je ponudila letos, ko smo na razpis Generalnega direktorata za komuniciranje pri Evropski komisiji, katerega osnovni namen je mednarodna izmenjava dobrih praks znotraj Informacijske mreže EuropeDirect (ED), katere član je Evropski dokumentacijski center (EDC) Ljubljana, prijavi projekt EuropaWiki. Projekt je odziv na najnovejšo komunikacijsko strategijo Evropske komisije in udejanja usmeritve Načrta D za demokracijo, dialog in debato, evropskega dokumenta, namenjenega izboljševanju vseh ravni komuniciranja v Evropski uniji.

Kaj je EuropaWiki

EuropaWiki je nov mednarodni projekt s področja zbirk informacijskih virov Evropske unije. Gre za oblikovanje večjezičnega wikija, katerega namen je približati informacijske vire EU in njenih ustanov čim širšemu krogu uporabnikov na preprost, učinkovit in hkrati inovativen način. Nepoznavalcem dolgujem pojasnilo, kaj wiki sploh je.

Po definiciji, ki jo navaja Wikipedia, najbolj razširjen in popularen wiki na svetovnem spletu, je wiki "tip spletne stani, ki uporabniku omogoča preprosto dopolnjevanje, odstranjevanje in urejanje vsebine spletnih strani z ali brez predhodne registracije. Prav zaradi te preprostosti interaktivnega sodelovanja je wiki učinkovit pripomoček za skupinsko avtorstvo" (citat iz Wikipedie.com)

Kdo smo EuropaWikipedisti

Pobudnik in koordinator projekta je EDC na Univerzi v Konstanzu, poleg Nemčije pa v projektu trenutno sodelujejo še Irska, Velika Britanija, Španija, Italija in Slovenija. Glede na zanimanje, ki ga je projekt vzbudil na rednih letnih srečanjih področnih članic mreže ED, pričakujemo, da se nam bo kmalu pridružila še katera izmed držav.

Slika 1 : EuropaWikipedisti na ustanovnem sestanku na Univerzi v Konstanzu (Nemčija)

Kakšni so naši namen in cilji

Namen je oblikovanje alternativnega informacijsko-komunikacijskega in izobraževalnega pripomočka za dostopanje in upravljanje z relevantnimi informacijskimi viri, njegovi primarni cilji pa

- poglobljanje znanja in poznavanja informacijskih virov v nacionalnem in mednarodnem okolju,

- izmenjava izkušenj in reševanje problemov pri iskanju in posredovanju informacij,
- nudenje dostopa in interaktivnega sodelovanja čim širšemu krogu uporabnikov.

Vsebina in uporabniki

EuropaWiki ne bo enciklopedija, ampak bo tematsko strukturirana podatkovna zbirka, ki bo vsebovala informacije o dokumentih EU, ki so bolj znani pod popularnimi alternativnimi imeni npr. Spaakovo poročilo, Bolkenštajnova direktiva idr.,

- izraze evrožargona in akronime,
- statistične in druge klasifikacije,
- poimenovanja evropskih programov in projektov,
- informacije o EU podatkovnih zbirkah,
- podatke o arhivskih dokumentih, ki so v elektronski obliki težko dostopni,
- priročnike za uporabo EU virov in
- pregled pogosto zastavljenih vprašanj (FAQ) v zvezi z dokumentacijo EU.

Glede na vsebino bomo njegovi potencialni uporabniki člani mreže Europe Direct, uradniki nacionalnih in mednarodnih ustanov, pedagogi in raziskovalci, študenti, novinarji in podjetniki ter ostale javnosti.

Slika 2. Logotip EuropaWikija

Struktura EuropaWikija

Vsebina wikija bo tematsko strukturirana skladno s klasifikacijsko shemo, ki jo uporablja dokumentacijska zbirka evropske zakonodaje Eur-lex.

Posamezni vnos tj. geslo bo ustrezno indeksirano in bo poleg kratke obrazložitve vsebovalo tudi

- interne povezave na sorodna in pomensko povezana gesla,
- povezave na relevantne eksterne vire,

- navedbo tiskanih virov in
- neposredne povezave do enakih gesel v drugih jezikovnih različicah.

Vsaka država bo oblikovala avtonomno različico tj. podzbirko v svojem uradnem jeziku. Posamezne jezikovne različice ne bodo povsem identične, saj se informacijske potrebe uporabnikov v različnih nacionalnih okoljih specifično razlikujejo, bodo pa preko gesel med seboj povezane in bodo omogočale uporabnikom, ki obvladajo več evropskih jezikov, širok vpogled v obravnavano tematiko. Vse jezikovne različice bodo imele v wikiju enakopraven status.

Tehnična podpora in upravljanje

EuropaWiki bo gostoval na strežniku Univerze v Konstanzu, ostali sodelavci bomo nanj dostopali preko spleta z uporabo ustreznih uporabniških imen in gesel. Wiki bo deloval na brezplačni programski opremi MediaWiki, ki je bila med široko ponudbo brezplačnih programov za wikije izbrana zaradi

- multijezične podpore, ki jo nudi,
- uveljavljenosti, preverjenosti in rednega posodabljanja,
- domačnosti uporabe (na njeni podlagi deluje Wikipedija).

Uporabniki bodo glede na svoje pristojnosti razdeljeni v tri skupine. Največ pooblastil in odgovornosti bo imel administrator, ki bo obenem koordinator EvropaWikija v državi. Njegova naloga bo skrb za vsebinsko ustreznost in klasifikacijo gesel. Pristojen bo tudi za podeljevanje uporabniških imen in nadzorovanje dela uporabnikov. Naslednja skupina so avtorji, ki bodo ob predhodni registraciji imeli možnost urejanja vsebine wikija in prispevanja novih gesel. Ostali, neregistrirani uporabniki bodo imeli zgolj možnost pregledovanja vsebine.

Razvoj EuropaWikija

Razvoj referenčne zbirke EuropaWiki je načrtovan v dveh stopnjah. Sprva bo imel wiki predvsem informacijsko

komunikacijski značaj saj bo aktivno sodelovanje tj. urejanje omejeno na informacijske specialiste. V nadaljnjem razvoju naj bi služil tudi kot izobraževalni pripomoček, v katerem bodo skladno z učnim programom sodelovali študentje programov s področja Evropskih študijev (npr. slušatelji Jean Monnet modulov idr).

Sodelovanje Slovenije v EuropaWikiju

Za vključitev v EuropaWiki smo se odločili, ker si želimo izboljšati sodelovanje med informacijskimi specialisti tako v nacionalnem kot mednarodnem okolju, čeprav se zavedamo, da je Slovenija s svojo maloštevilnostjo populacije in lastnim nacionalnim jezikom v neenakopravnem položaju z ostalimi udeleženkami, saj se srečuje z dvema omejitvama, ki bosta bistveno vplivali na dinamiko rasti slovenske različice. Prva je majhno število informacijskih specialistov tj. potencialnih strokovnih sodelavcev EuropaWikija, ki je v primerjavi z Nemčijo, Italijo, Španijo ali Veliko Britanijo zanemarljivo, kar pomeni, da bo rast naše različice bistveno počasnejša. Druga omejitev je jezikovna. Wikipedisti iz držav, ki govorijo enega od najbolj razširjenih jezikovnih različic uradnih jezikov EU, bodisi nemško, angleško ali francosko, lahko v svojem nacionalnem jeziku neposredno dostopajo do uradnih virov EU in jih prav tako preprosto – kot reference – umeščajo v svoje zbirke. Slovenci bomo morali – ker želimo, da bi bil EuropaWiki dostopen čim širšemu krogu uporabnikov – reference prevajati v nacionalni jezik, kar bo spet upočasnilo rast zbirke. Navzlic naštetim omejitvam menim, da imamo potrebno znanje in motiviranost, da se postavimo ob bok "velikim" in dokažemo, da lahko enakopravno sodelujemo v procesih izmenjave znanja in informacij s področja Evropske unije.

Mojca Ogrin
Evropski dokumentacijski center

OBVESTILA

ELEKTRONSKI SERVIS EMERALD MANAGEMENT XTRA (EMX)

Z veseljem sporočamo, da smo z založnikom Emerald sklenili uspešen dogovor, s katerim na servisu Emerald poleg obstoječega dostopa do zbirke **Emerald Full Text** brez dodatnega plačila ponujamo tudi dostop do zbirke **Emerald Management Extra**.

Ponudba velja za knjižnice Univerze v Ljubljani in Univerze na Primorskem ter dodatno prinaša:

- 40 naslovov časopisov s celotnimi besedili od sredine 90-ih let do tekočih števil,
- 13 naslovov časopisov s celotnimi besedili starejših letnikov.

Dostop velja do izteka pogodbe 26. 4. 2008.

V servisu sta združeni dve obstoječi bazi: **Emerald Fulltext database** in **Emerald Management Reviews**.

Na voljo so celotna besedila iz 125 časopisov ter abstrakti iz več kot 300 naslovov časopisov s področij ekonomije in računovodstva, trženja, človeških virov, managementa v knjižničarstvu, izobraževanju, zdravstvu, industriji...

V zbirki najdemo še študije primerov z naštetih področij, revije s tovrstno literaturo ter opise knjig, kar predstavlja bližnjico do želenih materialov.

EMX v svetovnem merilu predstavlja največjo zbirko znanstvenih člankov s področja managementa, namenjena je predvsem raziskovalcem, knjižničarjem,

profesorjem in študentom s področja upravljanja, poslovanja in knjižničarstva.

Prijazno povabljeni k uporabi razširjenega servisa Emerald!

Helena Janežič
Narodna in univerzitetna knjižnica

Sem zelo komunikativna oseba in pripravljena na vsako delo v knjižnici. Delo z ljudmi me veseli, aktivno govorim angleško, prav tako mi tudi znanje nemškega jezika ni tuje. Seveda pa se bom za svoje delo še dodatno izobraževala.

Vesela bi bila vsakega dela, ki zajema področje bibliotekarstva.

Dosegljiva sem na telefonu 031 270 854 ali na e-naslovu barbadur@volja.net.

BORZA DELA

DELO IŠČE

Sem absolventka bibliotekarstva. Študijsko prakso sem imela v splošni knjižnici, od leta 2004 preko študentskega servisa delam v visokošolski knjižnici. Veseli me delo z ljudmi. Delovne izkušnje: zaloga v COBISS-u2 in zdaj v COBISS-u3, izposoja in postavitve gradiva, referenčno delo.

Za kakršnekoli informacije sem dosegljiva na telefon: 041-327-989 ali na: leja.b11@gmail.com. (Leja)

DELO IŠČE

Sem univerzitetna diplomirana bibliotekarka. Študij sem zaključila letos, tako da je moj cilj najprej poiskati pripravništvo. Vendar kljub temu, da sem komaj zaključila študij, so moje izkušnje že kar precejšnje. V času študija sem delala v specialni knjižnici in šolski knjižnici. Po končanem 4. letniku pa sem sprejela delo v splošni knjižnici v okolici Ljubljane. Tako sem v dobrem letu dodobra spoznala delo bibliotekarja-informatorja, delo na informativnem oddelku in na sami izposoji.

KONGRES SLOVENSКИH KNJIŽNIČARJEV 2007
(Strokovno posvetovanje in skupščina ZBDS)
»Knjižnice za prihodnost: napredek in sodelovanje«
(Bled, Festivalna dvorana, 22.-23. oktober 2007)

Programski sklopi:

- *Strokovno povezovanje slovenskih knjižničarjev: včeraj, danes, jutri* (60 let delovanja strokovnega združenja in njegova prihodnost)
- *Knjižnični sistem: zagotovilo učinkovitega dostopa do informacij*
 - o Povezovalni elementi knjižničnega sistema
 - o Vzdrževanje in razvijanje strokovnosti v knjižnični dejavnosti
 - o Informacijska pismenost – zaveza vseh knjižnic in knjižničarjev
 - o Pomen sodelovanja z drugimi za razvoj sistema in dejavnosti
- *Posebnosti: bogastvo knjižnične dejavnosti*
 - o Posebne knjižnice v knjižničnem sistemu (bolnišnične, zaporniške, za slepe in slabovidne itd.)
 - o Dostopnost in uporabnost posebnega knjižničnega gradiva in knjižničnih zbirk
 - o Splošne storitve dostopne na poseben način
 - o Razvijanje bralne kulture in informacijske pismenosti pri skupinah s posebnimi potrebami
- *Organizacija in vodenje knjižnic pred novimi izzivi*
 - o Uvajanje novosti v knjižnične storitve
 - o Javno-zasebno družabništvo: da ali ne?
 - o Zagotavljanje kakovostnih knjižničnih storitev
 - o Knjižničarji in etični kodeksi
- *Okrogla miza I: Digitalna knjižnica: z ali brez knjižničarjev?*
- *Okrogla miza II: Knjižnice na razpotju: zagotavljanje dostopa do informacij proti varovanju pravic avtorjev in uporabnikov*

Spremljevalne dejavnosti:

- predstavitev domačih in tujih sponzorjev
- predstavitev novih publikacij ZBDS
- razstava publikacij Društva bibliotekarjev Slovenije / ZBDS

Programski odbor posvetovanja vodi dr. Melita Ambrožič (melita.ambrozic@nuk.uni-lj.si), organizacijski odbor pa Lili Hubej (lili.hubej@nuk.uni-lj.si).

Prijava referata

Prijave referatov sprejemamo do **15. marca 2007.**

Vabljeni k sodelovanju!

Strokovno posvetovanje ZBDS 2007
»Knjižnice za prihodnost: napredek in sodelovanje«

Naslov referata: _____

Avtor: _____

Naslov delovne organizacije: _____

Tel.: _____

E-pošta: _____

Ključne besede: _____

Izvleček (do 200 besed):

Prijavnico pošljite najkasneje do **15. marca 2007** na naslov: ZBDS, programski odbor posvetovanja, Turjaška 1, 1000 Ljubljana.

OBVESTILO AVTORJEM

Knjižničarske novice so informativni bilten, ki seznanja slovenske knjižnične delavce s tekočimi dogajanji in novostmi v stroki. Objavlja strokovne članke, poročila s strokovnih posvetovanj, srečanj in sestankov, prispevke o pomembnih dogodkih in novostih v knjižnicah, prispevke o projektih, v katerih sodelujejo knjižnice, intervjuje, mnenja in ocene, spominske in podobne zapise, obvestila in razpise ter obvestila o prireditvah, posvetih in drugih strokovnih dogodkih.

Navodila za pripravo prispevkov

Jezik objavljenih prispevkov je praviloma slovenski, v skladu z odločitvijo uredništva, pa tudi angleški. Avtorji morajo uredništvu poslati jezikovno pravilno besedilo. Prejetih tekstov uredništvo ne lektorira. Avtor tudi v celoti odgovarja za vsebino prispevka. Avtorsko pravico do objavljenih prispevkov ima izdajatelj publikacije, avtor obdrži moralne avtorske pravice.

Naslov prispevka mora biti kratek in jasen, dopolni se lahko s podnaslovom. Pri poročilih s strokovnih posvetovanj in drugih srečanj naj bodo v naslovu/podnaslovu prispevka navedeni naslov posvetovanja oziroma srečanja ter kraj in datum dogodka.

Pod naslovom naj bo naveden avtor prispevka (oziroma avtorji), in sicer vedno v polni obliki (ime in priimek). Če je avtorjev več, naj sami določijo vrstni red imen avtorjev. Poleg imena avtorja je treba navesti tudi sedež ustanove, kjer je avtor prispevka zaposlen ali ime fakultete, če je študent, ter elektronski naslov avtorja. Tudi pri večjem številu piscev je treba pri vsakem posamezniku navesti vse zahtevane podatke. Pri citiranju virov naj avtorji upoštevajo navodila revije Knjižnica. Dolžina prispevka naj ne presega 20.000 znakov (vključno s presledki).

Prispevek lahko poleg teksta vsebuje tudi slike (preglednice, diagrame, fotografije ipd.). Vsaka slika naj ima zaporedno številko in naslov. Če avtor slik ne vključi v besedilo prispevka, naj bo v njem jasno označeno, katera slika sodi na določeno mesto v tekstu. Pri vsaki sliki je treba navesti tudi njeno avtorstvo (avtor je lahko pisec prispevka ali kdo drug). Pri portretni fotografiji je potrebno navesti tudi imena oseb v polni obliki (ime in priimek), in sicer z začetno navedbo "Od leve proti desni:... ". Avtor prispevka mora uredništvu predložiti pisne izjave oseb na portretni fotografiji, da se strinjajo z javno objavo fotografije v Knjižničarskih novicah. Slikovno gradivo lahko avtorji priložijo tudi v JPG ali TIF formatu.

Pošiljanje prispevkov

Prosimo, da članke in prispevke pošljete uredništvu publikacije v elektronski obliki, in sicer na naslov icb@nuk.uni-lj.si. Pošljete jih lahko tudi na disketi ali CD-ROM-u na naslov Narodna in univerzitetna knjižnica, Informacijski center za bibliotekarstvo, Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevkov ne honoriramo!

Uredništvo Knjižničarskih novic